

VIII KOREANISTYCZNE
SYMPOZJUM
STUDENTÓW I
DOKTORANTÓW

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

Panel 1: Struktury społeczne a potrzeby jednostki

Patrycja Żemelka, Uniwersytet Warszawski

Kim Jiyoung urodzona w 1982, czyli powieść feministyczna o kobiecie w świecie mężczyzn

Autorka *Kim Jiyoung urodzona w 1982* określiła swoje dzieło jako powieść feministyczną. Celem niniejszego referatu nie jest jednak przedstawienie bohaterki jako orędowniczki praw kobiet, ale jako osobę tłumioną i zależną od opinii mężczyzn. Opowieść o Jiyoung to opowieść typowej Koreanki, której całe życie opisuje płęć przeciwna.

Na początku autorka referatu chciałaby przedstawić najistotniejsze informacje dotyczące powieści, by następnie przejść do najważniejszych męskich figur w świecie tytułowej postaci. Pierwszym takim przykładem byłby młodszy brat bohaterki. Opisując pierwsze wspomnienie Jiyoung, nie sposób pominąć hierarchizacji w jej rodzinnym domu, sprowadzającej się później do drabiny społecznej na której czele znajdowali się mężczyźni. W innej scenie, związanej z początkiem menstruacji u tytułowej postaci, pojawia się podział na posłuszną i wstydliwą kobietę oraz władczego mężczyznę. Ten podział znajduje swoje odzwierciedlenie w prowadzonych od lat badaniach nad podmiotowością kobiety i jej relacjami seksualnymi. Przykładem takich badań jest m.in.: *Teoria feministyczna. Od marginesu do centrum* autorstwa Bell Hooks.

Kolejną postacią, która wpłynęła na życie Jiyoung, jest jej ojciec. Uprzedmiotawia on swoją córkę, traktując ją jak towar, który należy sprzedać, pannę na wydanie, której celem jest znalezienie partnera i reprodukcja. Kobiety jako nośnik kultury oraz obrót transakcji między mężczyznami opisuje początkowo Levi-Strauss i Irigaray, co opracowały kolejno Szczuka w *Kopciuszek, Frankenstein i inne* oraz Kłosińska w *Ciele, pożądaniu i obraniu. O wczesnych powieściach Gabrieli Zapolskiej*. O ograniczeniu kobiety przez naród-mężczyzn pisze również Yuval-Davis w *Gender and Nation*.

Ostatnim mężczyzną, który kreuje postać Jiyoung jest jej mąż. Uznany przez bohaterkę za kandydata idealnego, kandydata na księcia na białym koniu, Daehyun okazuje się nieświadomie powtarzać patriarchalne wzorce, od których kobieta nie może uciec.

Postawiona przez autorkę referatu teza głosi, że wbrew wszelkim staraniom kobiet, ich miejsce w społeczeństwie jest jasno określone i niemożliwe do zmienienia. Koreanki nie mają szansy na pokonanie systemu, więc już zawsze będą musiały się do niego dostosowywać.

Martyna Laskowska, Uniwersytet Warszawski

Groteska w twórczości Bory Chung

Bora Chung (정보라, ur. 1976) jest jedną z najpopularniejszych pisarek Korei Południowej. Od samego początku nawiązywała ona w swojej twórczości do nurtów, które pozostawały raczej na marginesie literackiego kanonu, a mianowicie szeroko pojętej fantastyki i science fiction. Globalnym fenomenem okazał się zbiór opowiadań „Przeklęty królik” („저주 토끼”) i to właśnie opowiadania z tego zbioru są przedmiotem mojego referatu. Celem wystąpienia jest wykazanie, że w konstrukcji opowiadań Bory Chung kluczowe znaczenie odgrywa koncepcja groteski. We wstępie omówię genezę tego terminu i jego charakterystykę, która obejmuje fuzję komizmu i horroru, kontrast, deformację i obcość. Związek z groteską przedstawię w oparciu o wybrane utwory Bory Chung: „Głowa”, „Żegnaj, kochanie moje” i „Przeklęty królik”.

Panel 2: Idee a wspólnota

Edyta Słotwińska, Uniwersytet Warszawski

Zjednoczenie, czyli co? Zmiany w południowo- i północnokoreańskich definicjach terminu

Trudności związane z zagadnieniem zjednoczenia (kor. 통일, t'ongil) Półwyspu Koreańskiego rozpoczynają się już w momencie próby zdefiniowania tego pojęcia. Celem wystąpienia jest przedstawienie zmian, jakim w obydwu państwach koreańskich ulegała ta definicja od lat 40. XX w. do lat 10. XXI w. Odbędzie się to na podstawie analizy treści wybranych słowników języka koreańskiego wydanych w Korei Południowej i Północnej, dla której tłem będzie historia rozwoju wzajemnych stosunków oraz dialogu zjednoczeniowego.

W okresie początkowym podziału narodu (lata 40.), słownikowe definicje terminu t'ongil nie nawiązywały w żadnym stopniu do sytuacji politycznej na Półwyspie Koreańskim. W wydaniach północnokoreańskich elementy odnoszące się do tej kwestii zaczęły pojawiać się po utrwaleniu się podziału w wyniku wojny koreańskiej i wzmocnieniu rodzimej ideologii juče (kor. 주체). Oprócz samego terminu t'ongil, jako oddzielną pozycję wprowadzono do nich w latach 90. również termin „zjednoczenia ojczyzny” (kor. 조국통일, chogukt'ongil). Słowniki południowokoreańskie z tego samego okresu unikają z kolei bezpośrednich odniesień do podziału państwa, a sam pierwiastek ideologiczny odgrywa w nich mniejszą rolę. Nawiązania do sytuacji politycznej podzielonego narodu pojawiają się jedynie w towarzyszących definicji przykładach zdaniowych.

Za źródło rozbieżności definicyjnych między słownikami południowo- i północnokoreańskimi uznać można nie tyle oczywiste różnice ideologiczne między obydwojoma państwami, co również ich odmienne strategie polityki historycznej. Zrozumienie powyższych rozbieżności i ich genezy stanowi niezbędny pierwszy krok do zrozumienia pozostałych, istniejących na dalszych szczeblach dialogu zjednoczeniowego nieporozumień i trudności związanych z ich pokonaniem.

Treść wystąpienia stanowi przedmiot fragmentu obecnie powstającej pracy magisterskiej.

Bartłomiej Kret, Uniwersytet Warszawski

Praktyki artystyczne angażujące społeczność – na przykładzie działalności wybranych twórców sztuki *minjung*

Mimo tego, że ówczesna historia Republiki Korei naznaczona była pokaźną liczbą prodemokratycznych zrywów przeprowadzonych przez obywateli tego państwa, które były (nierzadko krwawo) tłumione przez posiadających poparcie amerykańskiego rządu koreańskich dyktatorów, to na początku lat 80-tych w środowisku politycznym Stanów Zjednoczonych popularną była opinia, iż „Korea Południowa nie jest gotowa na demokrację”. Konsekwencją przyzwolenia amerykańskich władz na rządy autorytarnych despotów w Republice Korei, było coraz bardziej radykalne ograniczanie wolności obywatelskich przeciętnych Koreańczyków podczas kadencji Rhee Syngmana, a później Park Chung-hee. Punktem kulminacyjnym tych działań było wprowadzenie przez drugiego z nich tzw. konstytucji *yusin* w 1972 roku. Z takich społeczno-politycznych realiów wyłonił się ruch kulturowy *minjung*. Natomiast po dokonanej przez armię amerykańską oraz wojsko prezydenta Chun Doo-hwana masakry w Gwangju z 1980 r., doszło do popularyzacji zaangażowanej politycznie sztuki *minjung*, która była jednym z wielu odłamów (takich jak np.: teologia, historia i literatura) ruchu kulturowego o tej samej nazwie. Jej twórcy chcieli poprzez swoją działalność umożliwić prowadzenie dyskursów alternatywnych, do tych, których ramy wyznaczał i kontrolował ówczesny rząd Republiki Korei. W tym celu korzystali z różnorodnych środków wyrazu artystycznego oraz tego, co postrzegane było przez nich jako przejaw tradycyjnej kultury koreańskiej. Poprzez zaangażowanie społeczności do procesu wytwarzania sztuki, artyści *minjung* mogli wejść w dialog z jej przedstawicielami. Ugrupowania zrzeszające artystów *minjung* takie jak *dureong*, czy *gwangjaheyob* podejmowały także liczne artystyczno-edukacyjne inicjatywy, tym samym przyczyniając się do demokratyzacji sztuki. Celem prezentacji będzie przybliżenie poszczególnych przykładów wytwarzania sztuki *minjung* z pomocą osób należących do danych społeczności przez artystów takich jak Hong Sung-dam oraz członków wspomnianych wcześniej ugrupowań, a także odpowiedź na pytanie, dlaczego zdecydowano się na uwzględnienie osób niebędących profesjonalnymi artystami w procesie tworzenia wybranych dzieł sztuki *minjung*.

Zofia Jaworska, Uniwersytet Warszawski

Wykorzystanie *transmedia storytelling*'u we współczesnym koreańskim przemyśle muzyczno-rozrywkowym

Storytelling, czyli opowiadanie historii, zyskało nowe oblicze dzięki cyfryzacji i zaangażowaniu odbiorców. Jedną z jego najbardziej fascynujących form jest tzw. *transmedia storytelling*, które powstało na skutek konwergencji kulturowej na początku lat 2000-cznych. Transmedia storytelling (pol. opowiadanie/opowieść transmedialna), według definicji Henry'ego Jenkinsa, to „[...] historie, które są odsłaniane na różnych platformach medialnych, przy czym każde medium wnosi unikalny wkład w rozwijanie opowieści. To bardziej zintegrowane podejście do tworzenia świata przedstawionego niż w przypadku modeli opartych na urtekstach (komplecie tekstów źródłowych) i produktach pomocniczych [...]” (Jenkins, *Kultura Konwergencyjna. Zderzenie starych i nowych mediów*, 2006).

Celem niniejszego referatu będzie przybliżenie tego zjawiska na przykładach znanych K-popowych grup, które wykorzystały techniki *transmedia storytelling* w swojej twórczości i zafascynowały tym tysiące entuzjastów muzyki K-pop, jak i biernych słuchaczy muzyki popularnej. Ich metoda marketingowa wykracza poza tradycyjne formy promocji muzyki - historie są nasycone głęboką symboliką, wielowarstwową narracją oraz licznymi odniesieniami do różnych kultur. Przykładowo, BTS (znani też jako Bangtan Sonyeondan; kor. 방탄소년단) stworzyli własne uniwersum fabularne (BU - *BTS Universe*; bardziej jednak wśród fanów znane jako HYYH), które rozwijają poprzez m.in. teledyski, pamiętniki/dzienniki, webtoon (pt.: Save me) oraz krótkometrażowe filmiki, zachęcając fanów do łączenia fragmentów historii i tworzenia własnych interpretacji.

Ponadto, odniosę się do wspomnianych powyżej interpretacji i teorii udostępnionych w sieci przez fanów, aby zilustrować zjawisko kultury partycypacyjnej, która jest wynikiem omawianego zagadnienia. W tym celu wykorzystam portale społecznościowo-dyskusyjne oraz strony internetowe, stworzone przez entuzjastów, które koncentrują się na analizie świata przedstawionego przez grupę K-popową. Kultura partycypacyjna (ang. *participant culture*; lub kultura uczestnictwa) jest to „[...] kultura, w której fani i inni konsumenci są zapraszani do aktywnego uczestnictwa w tworzeniu i redystrybucji nowych treści[...]” (Jenkins, *Kultura Konwergencyjna. Zderzenie starych i nowych mediów*, 2006).

Panel 3: Koreańczycy wobec innych i wobec siebie

Magdalena Świderek, Uniwersytet Warszawski

Między Gotham Daegu a Racoon Gwangju: Współczesne stereotypy regionalne w koreańskiej popkulturze

Współczesna Korea Południowa pozostaje miejscem, gdzie stereotypy o mieszkańcach poszczególnych prowincji wciąż odgrywają istotną rolę. Te utarte przekonania o regionalnych charakterystykach, choć wywodzą się z anachronicznych tekstów źródłowych, nadal są obecne w świadomości oraz wpływają na sposób myślenia współczesnych Koreańczyków. Przykłady tych określeń, zarówno negatywnych, jak i żartobliwych, można odnaleźć już w pismach konfucjańskiego uczonego Yi Hwanga (T'oegye), tworzącego w XVI wieku. Tradycyjne uprzedzenia regionalne przenikają do współczesnej kultury, szczególnie uwidaczniając się w mediach społecznościowych oraz w dyskusjach internetowych. Ich obecność w social mediach dowodzi, że tradycyjne uprzedzenia regionalne nie zanikają, lecz adaptują się do nowych form komunikacji. Zainteresowanie wzbudza więc trend w koreańskiej przestrzeni internetowej, polegający na zapożyczaniu określeń z kultury popularnej czy przemysłu filmowego, a następnie nadaniu im nowego znaczenia w koreańskim kontekście językowym. Użytkownicy forów internetowych tworzą określenia, które wykorzystują odniesienia do serii komiksów, filmów czy gier. Sformułowania T'oegye, powstałe blisko 500 lat temu, ustępują miejsca nowym określeniom, takim jak „Simcity Seoul”, „Gotham Daegu” czy „Racoon Gwangju”. Te, choć uwspółcześnione i używane w kontekście internetowym, wciąż pełnią podobną funkcję – wyrażają negatywne opinie, a także przyczyniają się do wzmocnienia podziałów regionalnych poprzez uwypuklenie różnic między Koreańczykami z różnych regionów. W trakcie wystąpienia przeanalizowane zostaną współczesne przykłady wykorzystania motywów z popkultury w utrwalaniu stereotypów regionalnych. Ukazane zostanie, jak modyfikują one historyczne uprzedzenia i kształtują współczesne wyobrażenia o poszczególnych regionach. Omówiona zostanie również geneza tych określeń i ich rola w podtrzymywaniu napięć między mieszkańcami regionów Honam i Yeongnam, a także odseparowaniu stołecznej prowincji Gyeonggi od pozostałych regionów Korei. Analiza skupi się na społecznych konsekwencjach utrwalania tych stereotypów, w tym ich wpływie na percepcję poszczególnych regionów przez mieszkańców Korei Południowej, szczególnie w kontekście młodego pokolenia.

Zuzanna Bal, Uniwersytet Warszawski

Z pomocą i wbrew Japonii, bez pomocy, lecz wraz z Koreą. Wpływy Japonii i koreańskich ruchów niepodległościowych na rozwój feminizmu w latach 1910-1929

Wystąpienie ma na celu zobrazowanie wpływu działań władz japońskich, japońskiej koncepcji feminizmu oraz koreańskich ruchów niepodległościowych na początek, rozkwit i upadek koreańskich ruchów feministycznych. Referat ma za zadanie ukazać nową perspektywę koreańskiego dyskursu feministycznego, który zazwyczaj skupia się na sylwetkach pierwszych feministek i sytuacji kobiet w późnym Joseon. Za cezurę przyjęto lata 1910-1929, wyznaczające rozpoczęcie okupacji japońskiej w Korei oraz protesty niepodległościowe w Gwangju, które zaowocowały zakończeniem działalności ruchów feministycznych. Najpierw zarysowana zostanie problematyka feminizmu na przełomie XIX i XX wieku ze skupieniem się na specyfice feminizmu japońskiego, z którego dorobku czerpały feministki koreańskie. Następnie zostanie pokrótce opisana emancypacyjna działalność Koreanek, w tym dążenie do uzyskania wykształcenia. Zostaną również scharakteryzowane trzy kategorie, które przeniknęły z Japonii do koreańskiego dyskursu (anty)feministycznego w debacie publicznej: „nowa kobieta” (kor. 신여성, *sinyeoseong*; jap. *shinfujin*), „współczesna dziewczyna” (kor. 모던 걸, *modeon geol*, jap. *modan gāru*), „dobra żona i mądra matka” (kor. 현모양처, *hyeonmoyangcheo*, jap. *ryōsai kenbo*). Wreszcie ukazany zostanie stosunek władz okupacyjnych oraz stosunek koreańskich elit niepodległościowych do rozwoju feminizmu na Półwyspie Koreańskim. Reformy zaprowadzone przez władze okupacyjne pozwoliły Koreankom na częściową emancypację: otrzymały one możliwość kształcenia i zaistnienia w sferze publicznej. Z drugiej strony feministki koreańskie stanowiły ogromną siłę w walce o niepodległość Korei. Niestety, ani okupantowi, ani własnym rodakom walczącym o niepodległość, nie zależało na poprawie dobrostanu kobiet. Ci pierwsi umożliwili kobietom edukację po to, aby w przyszłości wychowały one dobrych japońskich obywateli; ci drudzy wykorzystywali poparcie feministek dla działań niepodległościowych, lecz nie wsparli ich własnej sprawy. Paradoksalnie, tym dwóm antagonistycznym siłom zależało na tym samym: uczynieniu z kobiety *dobrej żony i mądrej matki*. Kobiety stały się zatem ofiarami opresji z obu stron. Całość rozważań zostanie podsumowana we wnioskach, gdzie pojawi się także refleksja na temat późniejszej sytuacji kobiet wynikającej z załamania się ruchu feministycznego.

Michał Frejlich, Uniwersytet Jagielloński

Siły operacji specjalnych KRLD w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej

Tematem prelekcji jest historia powstania oraz rozwoju sił operacji specjalnych Koreańskiej Armii Ludowej na przestrzeni lat 1968-2025 wraz z udziałem tejże formacji w wojnie rosyjsko-ukraińskiej po stronie Federacji Rosyjskiej.

Siły operacji specjalnych stanowią elitarnie grono każdej armii na świecie. Nie inaczej jest w przypadku Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (KRLD). Stworzone na wzór oddziałów specjalnego przeznaczenia Związku Radzieckiego oraz Chińskiej Republiki Ludowej realizowały operacje specjalne zarówno w strefie zdemilitaryzowanej jak i za nią czego przykładem jest rajd na Błękitny Dom z 1968 r. Udział północnokoreańskich sił operacji specjalnych w tzw. Korpusie Ekspedycyjnym jest pierwszym tak dobrze udokumentowaną operacją tychże jednostek od czasu wojny koreańskiej. Ta niezwykła szansa pozwala przyjrzeć się aktualnemu wyszkoleniu i uzbrojeniu formacji przygotowywanej pierwotnie do walki z siłami zbrojnymi Korei Południowej oraz Stanów Zjednoczonych.

Celem prezentacji jest więc ukazanie historii rozwoju północnokoreańskich sił operacji specjalnych wraz z ich współczesną strukturą oraz działaniami. W prelekcji zostanie położony nacisk na działalność jednostek specjalnych KRLD w ramach tzw. Korpusu Ekspedycyjnego biorącego aktywny udział w wojnie rosyjsko-ukraińskiej od 2024 r. Przeanalizowane zostaną między innymi raporty o walkach północnokoreańskich oddziałów w tzw. ofensywie kurskiej. Zostaną one porównane z raportami dotyczącymi działalnością tychże jednostek w Korei Południowej.

Panel 4: Transformacje codzienności

Kaja Bryl, Uniwersytet Warszawski

Zarys zmian w pieśniach *kagok* od XVIII wieku do 2010 roku

Celem referatu jest prześledzenie zmian, jakie zaszły w stylistyce, wykonaniu i odbiorze pieśni *kagok*.

W referacie zostaną przedstawione pieśni *kagok* w aspekcie muzycznym oraz pod względem ich wykonawców oraz odbiorców. Myślą przewodnią wystąpienia będzie prześledzenie ewolucji *kagok* w okresie ich największego rozkwitu (w czasie panowania dynastii Yi).

Wystąpienie rozpocznie krótka charakterystyka pieśni *kagok*. Słuchacze zostaną zapoznani z historią tworzenia utworów, ich główną tematyką, sposobem wykonania i podstawowym instrumentarium. Główną część referatu stanowić będzie przedstawienie zmian jakie zachodziły w *kagok*, wraz ze zmianami społecznymi.

Początkowo pieśni te były tworzone i wykonywane przez koreańską szlachtę - *yangban*. Charakteryzowały je wolne tempo oraz uporządkowana i harmonijna melodia, która skłaniała do medytacji. Z biegiem lat tempo wykonania pieśni stawało się szybsze, ku niezadowoleniu starszych pokoleń. Jednak największe zmiany nastąpiły, gdy do kultury wyższej wprowadzono klasę średnią *jungin*. Stali się oni zarówno odbiorcami jak i autorami *kagok*. W tamtym czasie, pieśni te zaczęły wykonywać również kobiety. Nie miały wpływu na powyższe przemiany mieli *silhak* - uczeni, swego rodzaju polityczni "banici" warstw wyższych, którzy swym potencjałem zasilał warstwę średnią. To wtedy do bardzo ustrukturyzowanych melodii *kagok*, zaczęto dodawać więcej melizmatów. W warstwie tekstowej, przedstawiciele klasy średniej jako autorzy używali znacznie więcej słów pochodzenia rodzimego. Pieśni zaczynały coraz bardziej odbiegać od klasyczno-chińskich, pisanych przez *yangban*'ów. Po upadku Dynastii Yi, podczas okupacji japońskiej, koreańska muzyka została w dużej części zmarginalizowana. W tym okresie wiele źródeł (zbiorów pieśni i zapisów nutowych) zostało bezpowrotnie utraconych. Zapisy, które pozostały stanowią obecnie niezmienny kanon. W celu ich zachowania przyznano im odznaczenie Narodowego Niematerialnego Dorobku i wpisano je na listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości.

Wniosek jaki nasuwa się na podstawie referatu to ewolucja pieśni *kagok* od elitarnych do bardziej egalitarnych, równoległe do przemian, jakie zachodziły w koreańskim społeczeństwie, w czasie panowania dynastii Yi. Natomiast obecnie dostępne pieśni, w formie zasadniczo niezminionej od tych przemian, mają wartość dziedzictwa kulturowego i pozostają jego świadectwem.

Maria Jagoda Włodarczyk, Uniwersytet Warszawski

Kanjang, toenjang, koch'ujang – domowe metody wytwarzania niezbędnych w kuchni koreańskiej trzech sosów-past

Celem niniejszej prezentacji jest przybliżenie procesu wytwarzania sosów-past *chang* (장) w warunkach domowych, ze szczególnym uwzględnieniem trzech sztandarowych produktów tej kategorii, czyli sosu sojowego *kanjang* (간장), pasty sojowej *toenjang* (된장) i pasty z ostrej papryki *koch'ujang* (고추장). W grudniu 2024 roku tradycyjny wyrób sosów-past w Republice Korei został wpisany na listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. *Kanjang, toenjang* i *koch'ujang* to trzy najbardziej reprezentatywne koreańskie przyprawy na bazie soi. Uznanie procesu ich wytwarzania jako dziedzictwa kulturowego może przyczynić się do popularyzacji rzemieślniczych metod wyrobu changów poza granicami Korei. Na podstawie między innymi artykułów z zakresu technologii żywności, literatury popularnonaukowej traktującej o kulturze kulinarnej i czasopism popularyzujących kulturę Korei Południowej zostaną opisane metody produkcji trzech sosów-past w warunkach domowych. Wskazanie różnorodnych zastosowań *changów*, ukaże ich niezbędność w dawnej i współczesnej Korei. Podczas przybliżania kolejnych etapów produkcji sosów-past zostaną wskazane ich wzajemne powiązania oraz cechy charakterystyczne. W pierwszej kolejności zostanie poruszony temat sfermentowanej soi *meju* (메주), która jest składnikiem właściwym wszystkim trzem changom. *Meju*, bryłka ulepiona z rozgniecionej soi, jest siedliskiem bakterii, drożdży i pleśni. Przy udziale tych mikroorganizmów powstają wszystkie trzy *changi*. *Kanjang* i *toenjang* dzielą wspólny etap produkcji, jakim jest zanurzenie bryłki sojowej w osolonej wodzie. *Koch'ujang*, wytwarzany niezależnie od sosu i pasty sojowej, wymaga wymieszania ze sobą rozartego na proszek *meju*, sproszkowanej ostrej papryczki, wybranej mąki i soli. Cały proces – od ugotowania ziaren sojowych do otrzymania sosu lub pasty – wymaga czasu, uwagi i dbałości o szczegóły na każdym jego etapie. Podczas gdy we współczesnej Korei Południowej sosy-pasty produkowane są przede wszystkim w warunkach przemysłowych, rzemieślniczy wyrób *changów* wciąż jest kultywowany i zyskuje na uznaniu i poza granicami kraju.

Stanisław Skut, Uniwersytet Warszawski

Munhwa – nie zawsze *kultura*. Próba interpretacji nazwy języka ogólnego Korei Północnej *munhwaŏ* na podstawie użycia terminu *munhwa* w dyskursie

문화어 *munhwaŏ* to nazwa języka ogólnego Korei Północnej. Została przyjęta z osobistego zalecenia Kim Ir Sena w latach 60. XX wieku, w toku kształtowania się oficjalnych norm koreańszczyzny. Zastąpiła wcześniejszy termin 표준어 *p'yojunŏ* (język *standardowy*), mający konotacje z mową Seulską.

Tłumaczenie nazwy 문화어 *munhwaŏ* nie jest kwestią trywialną. Dominują dosłowne przekłady w stylu *język kulturowy/kulturalny*, wynikające z podstawowego znaczenia słowa 문화 *munhwa*, tj. *kultura*. Brzmia one jednak dość niezręcznie w języku polskim, dlatego część literatury zdaje się ich unikać (Czhö i Ogarek-Czój 1977, 10; Korsak i Hornung 2012). Celem niniejszego badania jest wyjaśnienie sensu pojęcia 문화어 *munhwaŏ* i propozycja polskiego tłumaczenia. Zdaniem autora kluczowe jest dokładniejsze zbadanie terminu 문화 *munhwa*, wykraczające poza jego podstawowe znaczenie.

Badanie oparto w pierwszej kolejności na „*Dzielałach Zebranych*” Kim Ir Sena, na których przeprowadzono szereg prostych analiz ilościowych i jakościowych skoncentrowanych wokół użycia 문화/文化 *munhwa*. Dobór źródła umotywowany jest faktem, że sam termin 문화어 *munhwaŏ* z owych właśnie dzieł się wywodzi. Rezultaty, dodatkowo podparte literaturą tematyczną, ujęto w szerszy kontekst dziejów pojęcia 문화, czy raczej 文化 (jap. *bunka*, chn. *wénhuà*, kor. *munhwa*) w Azji Wschodniej.

Ustalono, że termin 文化 *bunka/wénhuà/munhwa*, przynajmniej w swoim współczesnym znaczeniu, pochodzi z Japonii. Najpóźniej do lat 30. XX wieku przybrał on sens tożsamy z europejską ideą *kultury*, pierwotnie związany był jednak z hasłem 文明開化 *bunmei-kaika*, oznaczającym proces XIX-wiecznej okcydentalizacji i modernizacji Japonii (日国大 2005-2006). Pomimo ewolucji znaczenia, wciąż zawiera on wydźwięk *nowoczesności*, zwłaszcza *nowoczesnego stylu życia*. Widoczne są one w terminach jak 문화주택 *munhwajut'aek* (*nowoczesny dom*), czy 문화농촌 *munhwanongch'on* (*nowoczesna wieś*), licznie występujących w „*Dzielałach Zebranych*” oraz ogólnym dyskursie Korei Północnej. Wymowne jest również to, że pierwszy słownik nowo nazwanego 문화어 *munhwaŏ* nosił nazwę 《현대조선말사전》 – „*Słownik współczesnej/nowoczesnej koreańszczyzny*”.

W opinii autora należy podjąć ponowną próbę przetłumaczenia 문화어 *munhwaŏ*, bardziej niż dotychczas uwzględniającą powyższy kontekst.